

ŠTEV. 7

1-9-3-7

ČEBELNARSKI
LETNIK
XL

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARSKEGA
DRUŠTVA

V

LJUBLJANI

Vsebina:

Cene medu	97	Čebelarji kot pesniki	106
Medenje lipe na Fruški gori	100	Nekaj čebelarških spominov	106
Nekaj o čebelni paši	102	Društvene vesti	108
Opazovalne postaje	103	Dopisi	109
Kotiček za radovedneže	105	Drobir	115

Mali oglasi

Točilo na 3 sate s posebno dobrimi mrežami prodam ali zamenjam za roje. Anton Prebil, Glince 1/6, Ljubljana.

Kupim 200 kg lepega in pristnega cvetličnega medu. Vzorec s ceno pošljite na naslov Jože Petkovšek, čebelar, Rečica, p. Bled II.

Prodajam čebelnjak z 12 A. Ž. panji z zalogo cvetličnega medu. Čebelnjak zlozljiv, panji z verandami, vse novo. Poleg omare za satnice tudi 15 knjig vezanega Slovenskega čebelarja ter potrebno orodje za ceno Din 3.500. Plača se lahko na 2 obroka. Lojze Zorič, knjigovez, Krško 66.

Banovinska kmetijska šola Sv. Jurij ob juž. žel.

prične novo šolsko leto dne 15. septembra t.l. in bo trajalo do 31. avgusta 1938. Lastnoročno pisane prošnje je poslati do 1. avgusta t. l. ravnateljstvu šole. Prošnjo je kolkovati s kolkom za 10 Din in ji je priložiti krstni list, domovnico, нравstveno in zadnje šolsko izpričevalo ter obvezo staršev, da bodo krili stroške šolanja. Priloge je kolkovati s kolkom po 4 Din. Ostala pojasnila daje ravnateljstvo kmetijske šole.

Ban. kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu

bo pričela šolsko leto v začetku meseca novembra. Šola ima dva oddelka, letno in zimsko šolo. Prva traja eno leto, druga pa dve zimi po 5 mesecev. Prošnjo je vložiti najkasneje do 15. septembra t. l. s prilogami, kot je označeno za zgoraj omenjeno šolo. Po točnejša pojasnila pišite na ravnateljstvo šole.

Ban. vinarska in sadjarska šola v Mariboru

bo pričela novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Sprejemajo se najmanj 16 let stari mladeniči. Prošnjo je vložiti najkasneje do 15. julija t. l. s prilogami, kot je omenjeno zgoraj. Več pojasnil da ravnateljstvo šole.

Glasilo Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani
Izhaja mesečno. — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14

Številka 7

V Ljubljani, 1. julija 1937

Letnik XL

Cene medu

H. Peternel — Sp. Hudinja.

Če se ozremo po panogah gospodarstva, vidimo, da se povsod pojavljajo razne težave; eno izmed teh najdemo skoraj povsod, namreč težavo vnovčevanja pridelka. Oni blaženi časi, ko je veljalo geslo: »En griček bom kupil itd.«, so za nami in se vsaj za nekaj rodov ne vrnejo več. Vinogradnik ima bore malo čistih dohodkov, tarejo ga skrbi za podraženo obdelovanje, navsezadnje pa še skrb, komu, kdaj in po kateri ceni se bo iznebil pridelka. Kmet gleda z grozo v gozd, katerega je dal posekati. Ko pride slednjič okrajni gozdar in mu naroči, da mora pobrati v gozdu vejevje, obeliniti šture itd., mogoče še gozd posaditi, vidi, da je les, namesto dobro prodal, na pol daroval prekupcu.

Tudi v čebelarstvu ni veliko drugače, tudi čebelarja tare skrb, po kateri ceni se bo iznebil medu, ako doživi medeno letino. Zlasti čebelarje, kateri imajo večje čebelarstvo, najbolj zanima vprašanje, kakšne cene medu smemo pričakovati. Nihče nima jasnega vpogleda v bodočnost, a vendar se dá na podlagi preteklosti, sedanjosti in proračunov uganiti bodočnost. — Ako hočemo tedaj govoriti o cenah medu v bodočnosti, moramo najprej ugotoviti cene in vzroke cen v preteklosti, resnično vrednost medu, in presoditi, koliko se bo dal kupec medu pridobiti v našo korist.

Cene medu so bile v davnem, preteklem in polpreteklem času jako različne. V dobi, ko je bil med edino sladilo, je bila njegova cena odvisna od množine pridelka. V dobrih letinah je bila nizka, ker se ni število kupcev posebno povišalo. Kdor je bil bogat, navajen in navezan na uživanje medu, je v dobri letini dobil med ceneje nego sicer, kdor je bil siromašen, temu

je bil tudi cenen med predrag, ker je brez njega izhajal. Ob slabih medenih letinah je pa dosegel med naravnost bajne cene. Gospoda ni mogla biti brez njega in je plačala zanj vsako ceno. V začetku novega veka se je pojavil prav resen tekmeč medu: trsni sladkor, ki je prihajal iz daljnih prekomorskih krajev. Slabih strani novega tekmeča, ki jih navajamo, pozneje, ni nihče zapazil. Tembolj so ljudje videli njegove dobre lastnosti. Dobili so ga vedno po približno enaki ceni, cenejše nego med, bil je slajši, bil je poraben brez priprave, hraniti in prevažati se je dal brez posod in nevarnosti enostavno v vrečah. Trsni sladkor je napravil konec visokim cenam medu ob slabih medenih letinah. Ker pa je prihajal trsni sladkor iz daljnih prekomorskih krajev, je bil vendarle drag ter je med imel še vedno lepo ceno.

A prišlo je še drugače. V minulem stoletju je domači pesni sladkor začel tekmovati s trsnim sladkorjem. Pesni sladkor je ceno pritisnil popolnoma ob tla. Slabe cene medu in neugodne razmere za čebelarstvo, so med kot sladilo popolnoma izrinile s trga. In kako ne? Čebelne paše je bilo vedno manj, ker je izginjal plevel z njiv; oljnatih rastlin niso več sejali, ker je bilo prekomorsko olje cenejše nego domače; umno gospodarstvo je iztrebilo iz gozdov grmovje in mehke listovce; sadno drevje je požlahtnelo in njegov cvet je izgubil polovico medovitosti; porajale so se fužine in tovarne, katerih dim je vplival uničujoče na čebele in na medovitost cvetja. A kakor povsod je tudi iz razvalin čebelarstva vzkipelo novo življenje. Tu in tam so spoznali zdravilno vrednost medu. Dasi ni mogel več tekmovati s sladkorjem kot sladilo, si je pa pridobil častno mesto kot zdravilo. V tej smeri je delovalo čebelarstvo pred vojno in pri mali ponudbi medu je to zadostovalo za Evropo.

Vse drugače je bilo v Ameriki, v domovini trsnega sladkorja. Američani se niso zadovoljili s tem, da so uvedli premično satovje in panj, ki jim je povečal pridelek medu. Že itak dobro čebelno pašo so si izboljšali s tem, da je vsak čebelar posejal, kjerkoli je mogel, medeče rastline, tako da so pridelali neverjetne množine medu. S to množino medu so napovedali boj sladkorju kot sladilu in uvedli tekmo cenejšega medu s sladkorjem. Vrgli so na trg med v satju (boxes), v kozarcih, v malih in velikih posodah, in to po tako nizkih cenah, da je kupec plačal zanj manj kakor za sladkor. Z izvozom svojega medu v Evropo so potisnili ceno medu neverjetno dol, dasi je večina držav v Evropi tuji med močno ocarinila.

Ako se ozremo še na način vnovčevanja medu v zadnjih letih v naši domovini in sosednih državah, smo zadostno proučili cene medu v preteklosti in sedanjosti. Sedanje cene so za čebelarstvo poniževalne, tako slišimo. Jeli to resnica? Čitatelj članka naj si napravi sodbo sam. Po mnenju pisca cene niso poniževalne, a nekaj drugega je žalostno za starejše čebelarje, namreč to, da danes ne delajo cene velike izkušeni čebelarji, ampak tisto veliko število novih čebelarjev z nekoliko panji, ki hite v mesto s prvimi kapljami negodnega medu ter ga oddajajo za vsako ceno. V »Slov. Čebelarju« se je pred leti Levstik pritoževal, da bo skleda sladkosti v okolici Celja kmalu premajhna za toliko novih čebelarjev. Tudi čebelarji v krajih z ajdovimi pasišči so nejevoljni, da pripeljejo tuji čebelarji svoje čebele na ajdo, in še veliko drugih čebelarjev bi se pritoževalo, ako bi vedeli, da bo kaj pomagalo. Z eno besedo: vsi čutimo, da se nekaj maje, da izgubljam o tla, najbolj pa nas skrbiti cene v bodočnosti.

Ozrimo se na položaj na medenem trgu. Med je sladilo. Kot tako ne stoji na prvem mestu. Štirje kilogrami medu vsebujejo toliko sladila kakor trije kilogrami sladkorja. Ako cenimo vrednost medu po sladkosti, je manj vreden kakor sladkor, kar tudi radi poudarjajo kupci. Kupec ima proti medu še druge pomisleke. Nerodno ga je jesti, otroci si pomažejo obleke, zamažejo se mizni prtji — koliko jeze za skrbno gospodinj! Med kot sladilo ni povsod poraben; v mleku ni dober, na pecivo se ne dá natresti, iz potice se med peko izceja, ako te ni slučajno kdo poučil, da ga moraš pred uporabo zavreti ter paziti nanj kot na mleko, da ti ne skipi. Nadaje moraš nanj paziti, da je varno shranjen, ker privabi mravlje, muhe, ose in čebele. Tako govori kupec medu in tlači s tem ceno dol.

Ti pomisleki proti medu so pa tudi vse, kar more največji sitnež proti medu reči. Da se je treba naučiti, kako med pravilno jemo, je res-

nica. Ali se otrok sploh zna lepo obnašati pri jedi brez pouka? Ako najde mati čas za to, da nauči otroka jesti snažno in dostojno druge jedi, bo našla tudi urico časa, da nauči svojega ljubčka jesti toliko zaželeni med. Da medu ni mogoče natresti na pecivo, nič ne škoduje, gospodinja naj se ga nauči rabiti kot sladilo tam, kjer je prav. Kolika je razlika med čajem s sladkorjem in čajem z medom, ve samo tisti, kateri je navajen čaja z medom, in mora zopet piti čaj s sladkorjem. Da dobi mleko po medu čuden okus, je resnica; a ta okus je kakor okus tobaka: ako se mu privadiš, ga nočeš več pogrešati.

Ostane še očitek, da vsebuje manj sladkobe kakor sladkor. Ta resnica je sicer neovrgljiva, toda vprašanje je, ali je sladilna moč tudi že merilo redilnosti kakega živila. Ravno v našem primeru lahko trdimo, da je sladilna moč sladkorja sicer večja nego sladilna moč medu, a samo v ustih, nikakor pa ne v želodcu. Medtem, ko je sladkor, ki ga vsebuje med, neposredno porabljen za vzdrževanje telesnih moči, mora želodec opraviti težko delo, da pretvori del sladkorne sladkobe v porabno snov. To dejstvo je neovrgljivo dokazano in ga nihče ne more tajiti. Človek živi od tega, kar prebavi, ne pa od tega, kar je. Zaman bomo čebelarji priporočali med, ako nam ne bodo pri tem pomagali zdravniki. V svojem dolgoletnem čebelarjenju križem Slovenije, sem tu in tam takoj čutil delovanje zdravnikov. Naletel sem na zdravnike, ki so bolnikom priporočali med in jih k meni pošiljali namesto v lekarno. Resnici na ljubo lahko trdim, da so bili ti zdravniki sreča za bolnike. Naletel sem pa tudi na take, katerim je bila zdravlilna moč medu — bajka. V kolikor se nam bo posrečilo pridobiti zdravnike na svojo stran, v toliko bomo lahko računali na boljšo ceno medu, nam v korist in trpečemu človeštvu v blagor. — A v svojih zahtevah bomo morali biti skromnejši, nego zasluži resnična vrednost našega pridelka. Oni časi, ko je bil med redko zdravilo, so najbrže za vselej minuli. Zadovoljiti se moramo s tem, da se bodo kupci medu zavedali, da je med, ki ga kupijo približno po sladkorni ceni, vreden denarja, katerega zanj izdajo. Računi: med je bil pred vojsko vsaj dvakrat dražji nego sladkor, torej lahko zahtevam za kilogram medu 35 dinarjev, so zgrešeni in napravljeni brez krčmarja.

A treba je tudi dobrega zgleda. Koliko je med nami čebelarjev, kateri se celo bahajo s tem, da sami ne uživajo medu. Da čebelar sam medu ne uživa, bi morala biti samo izjema, ki opravičuje zgolj posebno osebno razpoloženje. Ravno tako naj čebelarjeva družina uživa med namesto sladkorja. Znani so mi čebelarji, ki

skrivajo svoj sladki pridelek pred lastnimi otroci in jim ga ne privoščijo trohice, pač pa kupuje njegova žena v trgovini sladkor. Tako ravnanje je čebelarstvu v kvar. Kako naj zahteva čebelar od drugih, naj cenijo njegov pridelek, ako sam nima zaupanja vanj? In tudi negospodarsko je tako ravnanje. Med ima več redilne moči nego sladkor. Kako more tedaj čebelar prodajati svoj dobri med, kupovati pa manj zdravi in manj redilni sladkor, ki poleg tega še obtežuje želodec in ustvarja razpoloženje za razne bolezni? Čebelar, ki prodaja svoj med in kupuje sladkor, je podoben vinogradniku, ki prodaja polne sode svojega pristenega vina ceneno, kupuje pa v krčmi po litrih za drage denarje vino dvomljive vrednosti. V mojem gospodinjstvu kraljuje med, ki ga rabim za vse, kar le morem. Dosedaj nisem slišal od nobenega delavca ali gosta, da bi se zaradi postrežbe z medom pritoževal. Tako porabim vsako leto veliko množino medu, ki ga mi ni treba ponujati drugim za slepo ceno. Da bi vsi čebelarji ravnali tako, bi bilo manj pritožb zaradi težavne prodaje medu, nasprotno, marsikdo bo hotel tudi doma uživati med, ki se mu je tako dobro prilagel v čebelarjevi hiši.

Da v bodoče dosežemo za med vsaj ceno sladkorja, je treba da vzbudimo pri ljudeh zanimanje zanj, in sicer s tem, da jim nudimo dobro blago po poštenih, ne previsokih cenah. Oni, ki letajo po mestu s svojim nezrelim medom od hiše do hiše, so največji škodljivci čebelarstva. Enkrat kupi stranka tak med, potem sploh medu nikdar več ne mara. Kaj se je zgodilo? Med je bil negoden, varčna gospodinja ga je spravila in ž njim varčevala, toda čas je napravil svoje in med je začel kipeti. Razočarana stranka potem ne kupi nobenega medu več. Ker so trgovci, ki imajo vsaj nekaj pojma o medu, odklanjali negodni med, so ga začeli dobičkaželjni čebelarji ponujati od hiše do hiše. Čebelar, ki je počakal, da je med dozorel, svojega pridelka ni mogel spečati, dasi ga trgovci poznajo, da je pošten in zanesljiv. Zakaj? Zato, ker nihče ne vpraša po medu. Stranke, katere so dobile slab, voden med, ne kupujejo nobenega več, stranke, ki so dobile dober med, pa itak obiskuje čebelar in vprašuje, kdaj ga sme zopet kaj prinesiti. Izredno dobre letine so prinesle starejšim čebelarjem razočaranje. Ker so mali čebelarji in novinci razmetali svoj med prav zgodaj, je stal starejši čebelar, ki je pustil med popolnoma dozoreti in ga je imel večje količine, kakor tele pred novimi vrati. Prisiljen je bil znižati ceno še bolj, da ga je vsaj nekaj prodal.

Veliko težavo pri medeni kupčiji dela pomanjkanje posode. Vsak vinogradnik mora šteti lepe denarje za potrebno posodo, da

spravi svoj pridelek do prodaje. Bo mar vinogradnik pripeljal v kadi vinski most v mesto in ga ponujal od krčme do krčme? Sličen takemu vinogradniku je čebelar, kateremu noče denar izpod palca za potrebno primerno posodo za spravlanje medu do prodaje. K inventarju vsakega čebelarja spada dobra posoda za med, pa naj stane, kar hoče. V vsakem oziru kvari ceno medu pomanjkanje primerne posode. Naj pride slaba letina, kje naj dobi kosument med, ako ga vsak čebelar sproti proda. Z medom ni tako kakor s tobakom, ki ga kadilci z velikim veseljem kupujejo po štiridesetdanskem postu. Ako konsumentu ne moremo postreči z medom, se navadi zopet na sladkor, in je potem izgubljen za konsum medu.

Vidimo tedaj, da bomo morali biti zadovoljni, ako se nam posreči doseči v nadrobni prodaji medu ceno sladkorja. Da bi dosegli višje cene, je po mojem mnenju izključeno, zlasti ako ostane prodaja navezana zgolj na domači trg. To dejstvo nam odpira nove vidike za čebelarstvo v bodočnosti. Kdor bo hotel črpati iz čebelarstva vsaj primerne dohodke, bo moral skrbeti, da bo pridelal kolikor mogoče mnogo medu z najmanjšimi obratnimi stroški. Obstal bo tedaj le oni čebelar, ki bo pridelal veliko medu, za obrat pa primeroma malo potrošil.

Množina medu je odvisna v prvi vrsti od obilne čebelne paše. Hvalevredno je, da se je začelo veliko čebelarjev zanimati za medeče rastline. To pot so ubrali pred nami čebelarji v Ameriki. Izboljšanje čebelne paše ne spada v ta spis, zadostuje, da smo prepričani o tej potrebi.

Množina pridelanega medu je pa odvisna tudi od vztrajnosti in spretnosti čebelarja. Znanje in spretnost čebelarja sta temelj velikih donosov čebelnih družin. Učen in priden čebelar bo še tam pridelal med, kjer so drugi že obupali nad to panogo kmetijstva. Nizke cene, nekoliko slabih letin, pa se bo število čebelarjev koristolovcev znatno znižalo v prid resnim in poštenim poklicnim čebelarjem.

Ne majhno, ampak naravnost veliko vlogo igra sestav panja pri umnem čebelarstvu. — Obrat v enem panju je lahko neprimeroma dražji, nego v drugem. Panj sam naj predstavlja kolikor mogoče majhno vrednost. Dragocen panj podraži obrat. Ker je poraben le 10—20 let, ga mora potem nadomestiti z novim. Kužne bolezni bi bile veliko manj nevarne, ako bi čebelarili v nepredragih panjih, ker bi čebelar okuženi panj veliko lažje žrtvoval in s tem bolezen temeljito zatrl. Slovenski čebelarji so zaradi poveljnih razmer prisiljeni upo-

rabljati panj, ki je varen pred tatovi, torej uporabljen v zaprtem čebelnjaku.

V splošno zadovoljstvo se je uvedel in razširil AŽ panj. Zaradi konkurence med strojnimi mizarstvi, se je razmeroma pocenil. Tudi revnejšemu čebelarju je sčasoma mogoče imeti lepo število takih panjev. Mnenje pisca tega članka je, da bo preteklo še veliko let, preden bomo dobili kak boljši panj, morda tudi nikdar kakega boljšega za naše čebelarske prilike.

Svoj spis končam z željo, da bi čebelarji naše banovine kmalu doživeli prav obilno čebelarsko letino. Res bodo, posebno ker živimo nekako v višku splošne krize, težave z vnovčevanjem pridelka, a te bodo le majhno zlo v primeri s celim nizom slabih letin, ki jih preživljamo.

Medenje lipe na Fruški gori*

Grigorije Duda, učitelj, Šid.

Fruška gora, ki so jo že stari Rimljani imenovali slast sveta, ima še danes obilico gozdov. Izmed dreves sta za čebelarstvo najvažnejši lipa in akacija. Lipa raste tam že od pradednih časov, medtem ko sadijo akacijo šele v novjšem času. Ker pa lipa raste počasi, je nič kaj radi ne puščajo, da bi ponovno rasla, kadar posekajo stara drevesa, zato je lipe vedno manj.

Na ozemlju med Šidom, Ilokom in Erdevikom (Srem) so veliki kompleksi gozdov z ogromnimi lipami, last kneza Odeskalkija, italijanskega državljana. Tu so njegove obore za divjačino, znane tudi izven naše države, polne plemenite divjačine. Po nekoliko let jo gojijo in hranijo po teh gozdovih, ograjenih od vseh strani z žico, za lovce iz najvišjih evropskih društvenih krogov. Za časa lova podijo stotine gonjačev divjačino v gozdne doline, kjer jo čakajo odlični gostje z najmodernjšim orožjem. V enem dnevu pobijejo po nekoliko voz divjačine.

Iz gozdarskih in lovskih razlogov čebelarjem ni dovoljeno, da bi postavljali čebele v gozdovih sami, ampak le ob robovih ali na planem.

Cistih lipovih gozdov ni, pomešani so z drugim drevjem. Vendar so znatne površine, kjer prevladuje le lipa, in te so za čebelarstvo najvažnejše. Lipovo drevje se pozna že od daleč, ker se listje preliva in odraža s svojo srebrnkasto barvo in vzbuja pri čebelarjih najlažje upe na bodočnost.

* Prevedeno iz srbohrvaščine z dovoljenjem avtorja.

Vse lipe ne cvetejo v istem času. Najrajši cvete drobnolisna, ali kakor jo tu imenujejo, «smrdolipa». Za čebelarstvo nima posebne važnosti. Najbolj med velikolistna lipa s srebrnkasto barvo na spodnji strani listja. Prav tako dobro med črna lipa z manjšim listjem, ta pa cvete najpozneje.

Opazili so, da se medenje lipe izprevrže že v oddaljenosti 5—10 km. Če je gozd na hribovitem zemljišču, izpostavljenem vzhodnim vetrovom, ali če je v bližini Donave, paša v takih krajih pogosto odpove, deloma zaradi vetrov, deloma zaradi megle v deževnih in hladnih letih. Izkušnja v letu 1934 to domnevo potrjuje, kajti medtem ko so čebelarji, oddaljeni od Donave točili dvakrat po 7 do 12 kilogramov na panj, so čebelarji v gozdovih bliže Donave, izpostavljeni vetrovom z bačke strani, jemali med le enkrat, in sicer povprečno 8 kg na panj. Velike razlike v obliki zemljišča in njegovega sestava, kakor tudi v velikosti gozda in v številu panjev ni bilo. Tukajšnji čebelarji to vedo, zato iščejo take kraje, ki so zavarovani pred vetrom. To je valovito zemljišče z zavarovanimi dolinami, ki imajo roso tudi pri sušnem vremenu, kar je pri medenju lipe silno važno.

Prav tako važno za donos je, da v posameznih krajih ni preveč čebel. To se danes največkrat dogaja, pa se bojimo, da ne bomo mogli več doseči tolikega donosa medu, kakor so ga dosegli naši predniki, četudi lipa dobro med. Prevelika množina čebel spravlja tukajšnje čebelarje v vedno večjo skrb. Naj navedem le eno čudno čebelarsko računsko nalogo: Nekdo ima n. pr. 20 panjev in dobi pri določeni paši 200 kg medu. Koliko bo dobil pri 40 panjih? Šolski odgovor bi se glasil: 400 kg, toda tukajšnji čebelar vam bo rekel: »Nič, ali v najboljšem primeru 50—100 kg.« Kot vzrok vam bo rekel, da bo 20 panjev prineslo za vas 10 kg na panj, prav toliko bo pa porabilo za svoj razvoj in morebitno rezervo, a izmed 40 panjev bo prinesel vsak za sebe po 10 kg, za čebelarja pa nič ali le neznatno količino, ker doseže v tem kraju zaradi prevelike množine panjev množina nektarja neki maksimum; če ga izkorišča manjše število čebel, bodo nabrale i za sebe in za čebelarja, če pa veliko število, ostane seveda količina nektarja ista. Medčina se razdeli na večje število panjev, tako da je je ravno toliko, kolikor je panji potrebujejo za svoj razvoj, za čebelarja pa ne ostane nič. To je zlat nauk za srednja in slaba leta, medtem ko za zelo medena leta ne velja. Ker so taka leta redka, jih moremo smatrati za izjemna in potrjujejo navedeno pravilo.

Če vzamemo povprečen donos v preteklih 15 letih, pridemo do zaključka, da je najvaž-

nejši pogoj za medenje lipovega cveta zadostna vlaga v zraku in mirno vreme. Sovražnik št. 1 je za lipo sušno vreme z vročimi južno-vzhodnimi vetrovi, ki zamorejo v nekoliko urah uničiti najbudnejšo lipovo pašo. Četudi se vreme popravi in pade dež, vendar poparjeno cvetje nikoli več ne medi. Čebelna paša se morda nekoliko obnovi, če se niso še razcvetele kasnejše cvetoče vrste lip.

Dež redkokdaj škoduje, da le ni neviht, ampak je mirno in toplo vreme. Leto 1924 je treba posebej omeniti, ker je lipa takrat medila tako obilno, da boljšega leta čebelarji sploh ne pomnijo. Takrat je skoro vsak drug dan deževalo, in sicer večinoma ponoči, podnevi pa je bilo jasno in soparno. Posamezni panji so dali samo lipovega medu po 65 kg. Lipa je medila tako bogato, da so čebele sesale nektar

iz cveta tudi še potem, ko je že padel z drevesa na tla.

Tako obilno izločevanje nektarja v določenih letih vabi mnoge čebelarje iz oddaljenejših krajev, posebno iz Bačke. Medtem ko domači čebelarji postavijo svoje čebele po raznih dolinah v gozdu, jih kupci natrpajo ob poteh, kjer je dohod lažji. Posledica tega je posebno v slabih letih strahovito ropanje.

Če se pri vsem tem najde še nespameten čebelar, ki v neprimernem času odpira panje, uniči v velikem obsegu ne samo svoje čebele, ampak tudi sosedne. Duh lipovega medu silno draži čebele, kadar paša pojenjuje ali se pretrga in nastane silno klanje. Edina pomoč v takem primeru je takojšnja odstranitev čebel.

Ob slabih letih čebele silno propadajo. Leto 1935 smo se z lipove paše vrnili s 50%

Pregled medenja lipe na Fruški gori za 15 preteklih let.

Leto	Stanje panjev pred lipovno pašo	Množina cvetja na drevju	Čas cvetenja	Vremenske razmere, ko je lipa cvetela	Dnevni čas, ko je opažen največji donos	Kolikokrat se je točilo in povprečen donos po panju
1922	Odlično	Lipa cvete dobro	27. VI.	Toplo in mirno vreme z dežjem od časa do časa	Ves dan	Točilo se 3 krat v 20 dneh povprečno 30 kg na panj
1923	Zelo dobro	Lipa cvete zelo dobro	25. VI.	Ugodno vreme, izmenoma dež in toplo, vlažno vreme	Ves dan	Točilo se 2 krat v 15 dneh povprečno 20 kg
1924	Odlično razvite družine	Lipa rodovitna in cvete, da ne more bolj	24. VI.	Podnevi jasno in soparno, ponoči dež vsak drugi ali tretji dan	Ves dan	Točilo se 4 krat v 24 dneh povprečno 50 kg na panj. Izredno dobro leto.
1925	Slabo razvite družine	Lipa cvetela srednje dobro	1. VII.	Deževno in hladno	Ni bilo pomembnega donosa	Ni se točilo
1926	Dobro razvite družine	Lipa cvetela zelo dobro	5. VII.	Zelo deževno in hladno z nevihtami	"	Ni se točilo
1927	Slabo razvite družine	Lipa cvetela srednje	25. VI.	Velika suša z vročimi vetrovi	"	Ni se točilo - lakota
1928	Slabo razvite družine	Lipa cvetela srednje	25. VI.	Sušno, brez deža	"	Ni se točilo - lakota
1929	Zelo dobro razvite družine	Lipa se odlično obnesla in cvetela	28. VI.	Toplo in soparno z dežjem od časa do časa	Ves dan	Točilo se do 3 krat v 20 dneh, povprečno 35 kg na panj
1930	Zelo dobro razvite družine	Lipa se dobro obnesla in cvetela	1. VII.	Sušno z vročimi vetrovi	Nekaj donosa od zore do šestih	Ni se točilo
1931	Zelo dobro razvite družine	Lipa se dobro obnesla in cvetela	25. VI.	Toplo in mirno z dežjem od časa do časa v začetku cvetenja	Ves dan z majhno prekinitvijo opoldne	Točilo se 1 krat v 10 dneh, povprečno 12 kg na panj
1932	Zelo dobro razvite družine	Lipa ni cvetela	—	—	—	Gosenice uničile cvet in listje. Dreve gola kakor pozimi
1933	Zelo dobro razvite družine	Lipa slabo cvetela	15. VII.	Vetrovno in hladno z dežjem od časa do časa	Ni bilo pomembnega donosa	Ni se točilo
1934	Odlično razvite družine	Lipa zelo dobro cvetela	20. VI.	Pred in med cvetjem mnogo deža s prekinitvijo nekaj dni	Ko se je vreme popravilo	Točilo se 2 krat v 15 dneh, povprečno 12 kg na panj
1935	Dobro razvite družine	Lipa se dobro obnesla	25. VI.	Zelo sušno s suhimi in vročimi vetrovi od časa do časa	Od zore do šestih	Ni se točilo
1936	Dobro razvite družine	Lipa se zelo dobro obnesla in cvetela	27. VI.	V glavnem mirno z neznatnim dežjem, suh veter popoldan, nekaj časa	Od zore do osmih	Točilo se 1 krat v 5 dneh, povprečno 7 kg na panj

slabšimi čebelami, čeprav so panji prinesli vsaj za sebe po nekoliko kilogramov medu. Mnogokrat sem videl, kako se je čebela zvečer skrila pod list in je tam ostala vso noč. Zelo verjetno je, da tam mnoge tudi pomro. Tudi pri prevažanju se izgubi mnogo čebel, in sicer ne pri prevozu samem, ampak pozneje. Trije prevozi ali eno rojenje enako oslabe čebelne družine — pravijo tukajšnji čebelarji. Neki tukajšnji čebelar trdi, da se čebele, če ne najdejo zunaj nektarja, ne vračajo prazne v panj in da na ta način propadajo.

Pojavlja se potreba po vzgajanju plemenitih matic, ki bodo vzdržale na višku čebelne družine skozi vse leto, kljub pogostemu prevažanju. To je za nas še nerešeno vprašanje, ker je nemogoče vzgajati matice v čebelnjaku, ki se večkrat premika in ki je 10 ali še več km oddaljen od čebelarjevega doma. Ena postaja za vzgajanje matic bi nam zelo koristila, če bi oddajala dobre domače matice vsaj za 20 dni.

Lipov med se toči v gozdu ali na prostem blizu čebelnjaka. Če traja dobra paša, se lahko toči brez strahu, da bi kaka čebela prišla v točilo. Toda če se paša pretrga, je položaj popolnoma drugačen in točenje je lahko zelo neprijetna stvar. Če se domneva, da bodo pri točenju težave, je treba vstati zelo zgodaj, da je ob zori že vse pripravljeno za delo. Postavljen mora biti šotor, pripravljene dovolj vode, urejajo točilo, očiščene posode za med in drugo, okoli šotora pa se naredi dva ali trije ognji, na katere se meče preperel les, da počasi tli in z dimom obdaja šotor. Še pred sončnim vzhodom je treba začeti z odjemanjem medenih satov. Vse osebe mora biti zaposleno samo s tem; satje se nosi pod šotor. Dela se čim hitreje, da se vse izvrši že do osmih, najpozneje do devetih dopoldne. Kadar cvete lipa, so noči zelo tople in ni nobene nevarnosti, da bi se zalega prehladila. Ko je vse satje pod šotorom, se začne točiti; pri tem se pazi, da se nič ne izpostavlja čebelam in da čebele ne vhaajo v šotor. Okoli šotora se neprestano kadi in delo gre brez motnje od rok. Iztočeno satje se poškropi malo z vodo in se zvečer dene nazaj v medišča. Včasih se to delo zavleče v noč in tedaj je treba prižgati svetilko; saj je bolje delati to ponoči, kakor pa povzročiti rop. Do jutra čebele satje očistijo in začno takoj s svojim normalnim delom.

Vse to ni potrebno, če je paša nepretrgana, kadar se prazno satje vrača v panje. Če pa paša popolnoma preneha, je najbolje, previdno pripeljati čebele na jesensko pašo in tam takoj točiti.

Kadar cvete lipa, ni v naših krajih drugega cvetja, ki bi pomembno izločalo nektar. Če se v lipovo pašo pripeljejo prazna medišča in

se med iztoči takoj po končani paši, ali v primeru večjega medenja še med samo pašo, se dobi gotovo do 55% čist lipov med. Tak med je bil l. 1934, ko je Čebelarska zadruga v Šidu poslala Zvezi čebelarskih zadrug 4500 kg čistega lipovca. Če se v skladišču odpro posode, se razširi tako močan duh po lipi, ko da smo v gozdu, kadar lipa najbolj cvete.

Iz tabele o medenju lipe se vidi, koliko let čebelarji brez uspeha pripravljajo čebele za lipovo pašo, jih ponoči prevažajo mnogo kilometrov daleč, se mučijo in trudijo, samo da nudijo svojim čebelam čim bogatejšo mizo matere narave, in prav takrat, ko so vse pripravili in storili vse, kar so mogli, začno pihati suhi in vroči vetrovi in ves čebelarjev up gre po vodi. Veliko vprašanje je, ali se izplačajo toliko izdatki za prevoz, ker so razočaranja tako pogosta.

Če kako leto na lipovi paši točilo ni delovalo, še ne pomeni, da sploh ni bilo donosa. Malo računice in ni težko uganiti, koliko kilogramov medu je treba za stotine in stotine panjev, za njihov razvoj in vzdrževanje; prepričali se bomo, da je nabrano precejšnje število metrskih stotov medu, ki ga čebelar ne toči.

Naj je kljub vsemu blagoslovljeno sveto slovansko drevo lipa!

Nekaj o čebelni paši

Alojzij Zupanc — Šmihel.

Dejstvo je, da čebelna paša stalno nazaduje. S kultiviranjem zemlje izginjajo medeče rastline. Ako odpove še gozd, je neuspeh pri čebelarstvu gotov. Prevažanje v pašo je potrebno, a obenem tvegano. Jaz sem do sedaj vozil v pašo petkrat, dvakrat se je vožnja izplačala, trikrat ne. Če se prevažanje izplača ali ne, je združeno s stroški, ki večino čebelarjev ustrašijo, da ostanejo doma. Zboljšajmo torej domačo pašo! Ko bi imela čebelica pamet in zmožnost, bi brez dvoma začela šaditi in gojiti medeče rastline. Česar ne zmore mala čebela, naj stori čebelar in čebela bo hvaležna in bo obilno plačala trud. Naj navedem nekaj rastlin, ki bi jih lahko čebelarji zasadili in razmnožili v korist čebelarstva. Izmed drevja, ki medi majnika, je gotovo najbolj medeča rastlina akacija, ki jo na jugu imenujejo bagren. Pri nas pa je ta rastlina bolj redka in zelo osovražena zaradi svoje trdoživosti in zaradi svojega razmnoževanja, tako po poganjkih iz korenin, kakor po semenu. Kjer se zaraste, jo je težko iztrebiti. Tako so na jugu naše države cele pokrajine zasajene z akacijo in ti kraji so »Eldorado« za čebele. Kar težko verjamemo

čebelarškim časopisom, da se ob cvetenju akacije dviguje tehtnica do 8 kg dnevno, če je seveda lepo vreme. Tam zavrtite točilnice, ko so pri nas medišča še prazna.

Akakija pa ni tako slaba rastlina. Vinogradnik zelo ceni akacijevo kolje. Kolar rabi akacijev les za kolesa. Akacija raste v vsaki zemlji. Marsikje bi jo lahko nasadili, posebno po težko dostopnik in kamnitnih krajih. Prime se zelo rada; pustiti jo pa moramo da se razvije v visoko drevo, ki bo imelo obilo cvetja. Sadike lahko naročimo pri okrajnih kmetijskih odborih. Morda imate čebelarji sami tak svet, ki ga v svojo korist zasadite z akacijo. Tudi je mogoče, da bi se tak izsekan svet kupil za bagatelno ceno in zasadil z akacijo. Česar ne zmoresš sam, to zmoresš s skupnimi močmi. Vsekakor je to problem, vreden razmišljanja.

Naše detelje so neprikladne za čebele, ker imajo cvetovi pregloboke čaše in čebele prekratke rilčke in medu ne dosežejo. Esparzeto pa je deteljna vrsta, na kateri imajo čebele prav obilno pašo. Nemški čebelarški listi pravijo, da paša na esparzeti nikdar ne odpove. Žal, da je ta detelja pri nas nepoznana. V Nižji Avstriji je baje 50.000 ha posejanih z njo in je to glavna čebelna paša. Če raste tam, bi brezdvomno tudi pri nas. Dá večinoma letno dve košnji, a ti zelo obilni. Na njivah stiškega samostana sem jo videl in je bila krasna. Zahteva pa dobro gnojeno zemljo in raste tudi nad pet let. Jaz sem jo sejal za poskušnjo, a prereditko, ker je seme v luščinah. Žal, da je seme predrago. Za en hektar je treba 180 kilogramov neluščenega semena po 7 din, torej 1260 dinarjev. Kdor ima pripraven svet, naj zaseje to deteljo in ponudi seme v nakup čebelarškemu društvu, ozir. podružnicam in čebelarjem. Prepričan sem, da bo dobro opravil, četudi bo ceno znatno znižal. Če poznajo okrog Dunaja samo to deteljo, bi se

brez dvoma obnesla tudi pri nas. S tem bi se čebelarstvo zelo okrepilo, ker pride druga paša na esparzeti takrat pred ajdo, ko sploh ni nobene paše. Čebelarji posestniki, poskusite!

Zelo medeča rastlina je *phacelia tanacetifolia*. To je rastlina, ki ima listje je podobno kakor praprotni, cvet pa ima podobno barvo kot lan. Priporočajo jo tudi za krmo živini.* Bral sem v »Pčelarskem glasniku«, da je neki Madžar zasejal en oral zemlje s to rastlino in postavil tja 60 orjaških panjev. Facelija cvete v času, ko ni nobene druge paše, v juliju in prvi polovici avgusta. Oni Madžar trdi, da je šla tehtnica gor za 13 kg in da je sredi avgusta natočil po 10 kg na panj tega medu. Trdi, da ni bilo nikake druge paše v okolici v tem času. Torej 600 kg medu,** to je lep dohodek od enega orala zemlje. Jaz sem l. 1934 zasejal košček njive s facelijo in je zelo lepo cvetela. Čebel je bilo na njej toliko, da jih še nisem videl toliko na kaki rastlini. Žal, da nisem vso njivo z njo posejal. Seme je drobno kakor repno ali deteljno in stane pri Severju 4 din 10 gr. Več čebelarjev kakega kraja naj bi vzelo v najem njivo in jo zasejalo s facelijo. Za zemljo ni nič izbircna. Sejati jo je treba ob sv. Juriju in začne cveteti o kresu, ko jenja druga paša, ter cvete do ajde. Ves trud bi čebele bogato plačale. Seme facelije bi bilo treba ponuditi drugim čebelarjem, saj prodajajo trgovine 10 gr po 4 din. Jaz bom poskusil in je bom zasejal celo njivo, poskusite še drugi. Upam, da bo potem tudi na ajdi večji uspeh, ker se bodo družine v tem času obdržale na višku in ne bodo opešale, kakor so do sedaj vsako leto.

Dajmo čebelam paše, čebele nam bodo dale medu!

* Ne! Samo mlado facelijo je živina. Ur.

** Ta bo bosa! Ur.

Opazovalne postaje

Virmaše: Prvi roj sem imel 28. maja iz eksportovca. Drugi čebelarji se letos nič kaj ne pohvalijo, da bi bili roji zgodnji.

Tacen: Letos je bila tukaj tako slaba pomladna čaša, da so morali mnogi čebelarji pitati do junija. Rojev je v okolici izredno malo.

Skorno: V splošnem je zelo malo rojev, pri meni je bil prvi iz AŽ panja dne 16. maja. Na binkoštno praznike smo si v sosesčini lahko ogledali »lakotni roj«. Nastavljati smo začeli šele okoli sredine meseca!

S p. Ložnica: Sadno drevje je odcvetelo brez pravega haska. V panjih je obnožine čez

mero, medu zelo malo. Doslej še nisem imel nobenega roja.

Muta: Divji kostanj je nudil čebelam mnogo obnožine, zato so matice z vso naglico zalegale. Prestavljali smo od 14. maja naprej. V drugi polovici meseca se je pričelo rojenje.

Studentci: Prestavljali sem šele od 23. maja dalje. Prej ni bilo paše in so se panji zelo slabo razvijali. (? Ur.). V maju sem moral še krmiti.

Cezanjevci: Okoliški čebelarji so tožili, da so morali v maju pokladati, sicer bi jim panji drug za drugim pocepali.

Nedeljica: Mesec maj nas je razočaral: namesto točenja smo bili prisiljeni pokladati. Proti koncu meseca je nastopila suša in je jug v dveh dneh opalil akacijo in so tudi travniki popolnoma odpovedali. Nekateri panji so začeli preganjati trote. O rojenju ni govora.

Leskovec: Panji so v razvoju zaostali za 90 odstotkov. Zato bodo roji zelo redki, na pridelek pa sploh ni misliti.

Dol. Toplice: Okoliškim čebelarjem so padali panji zaradi lakote. Roji so se zelo zapoznili, prvi so bili šele proti koncu meseca, pa še ti so bili redki.

Krka: Če bo še junij tako slabo odrezal, kakor je majnik, pa bo letošnja čebelarstva letina rekordna v slabem pomenu.

Št. Vid: V maju rastlinje skoroda nič ni medilo zaradi neprestane suhega vetrova. V panjih je razvoj popolnoma zaostal.

Cerknica: Večno vetrovje je ustavilo razvoj, predstavljati smo začeli šele v juniju!

Sv. Gregor: Prva tretjina je bila deževna, potem lepo vreme. Sadno drevje je bilo v najlepšem cvetju, kot že dolgo ne, čebele so pa le malo izletavale. Čudili smo se vsi, da tako malo med kljub sončnim dnevom.

Novo mesto: Niti najizdatnejša paša v juniju nas ne more več rešiti, ker je nima kdo izkoristiti. Panji so brez čebel! Nebroj je bilo na pomlad mrličev, preko poletja jih bo še več.

Zgodnja mlada matica. Gospod Rožič iz Višelnice pri Gorjah, mi je pravil, da je pred leti na dan sv. Jederti (17. marca) pri nekem panju ugotovil, da je brez matice in da ima že zaležene matičnike in trojto zalego. Čez 3 tedne je našel matico opraseno, satje pa že polno nove zalege. Pač redek primer!

Mesečni pregled za maj 1937

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže										Toplina zraka			Dni je bilo						
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg	največ pri- dobil	naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovitih		
		1.	2.	3.	1.	2.	3.														
		mesečni tretjini dkg						pri- dobil	po- rabili	dkg	dne	C°									
Blejska Dobrava . . .	577	25	30	20	—	15	—	60	—	20	18	+26	+ 5	+15°09	28	3	—	3	10	18	5
Breg-Križe	483	80	30	120	—	40	20	170	—	30	30	+26	+ 4	+15°58	30	11	—	7	14	10	3
Kranj	385	110	220	630	35	20	10	895	—	140	29	+29	+ 5	+16°90	31	10	—	10	15	6	20
Virmaše-Škofja Loka .	361	115	330	540	30	35	15	905	—	100	29	+29	+ 6	+16°96	31	10	—	4	17	10	28
Tacen-Šmarna gora .	314	60	150	175	125	170	60	30	—	80	20	+27	+ 4	+15°98	31	5	—	9	7	15	13
Barje	289	10	155	120	75	10	20	180	—	40	14	+27	+ 2	+14°93	27	7	—	3	19	9	14
Dob	305	20	80	520	40	50	20	510	—	130	26	+27	+ 1	+15°12	29	7	—	5	13	13	13
Rova	350	20	120	640	160	25	30	565	—	130	24	+29	+ 3	+16°03	31	9	—	3	5	23	13
Škorno-Noví klošter .	450	55	215	305	60	50	75	390	—	100	28	+27	+ 4	+16°29	28	3	—	3	28	—	9
Sp. Ložnica-Zalec . .	252	30	115	385	60	10	—	460	—	95	26	+20	+ 3	+12°91	30	7	—	2	22	7	29
Leveč-Sl. Bistrica . .	355	—	300	175	200	—	—	325	—	75	19	+24	+ 1	+12°38	31	8	—	5	5	21	5
Muta	387	120	570	390	40	—	—	1040	—	100	16	+24	+ 4	+14°45	30	12	—	11	16	4	23
Sv. Duh-Selnica . . .	536	65	200	75	40	—	25	275	—	35	14	+22	+ 1	+10°12	28	10	—	6	21	4	15
Studenci-Maribor . .	265	15	125	260	10	—	15	375	—	65	27	+28	+ 3	+15°35	28	9	—	7	12	12	20
Cezanjenci	182	20	380	270	80	100	180	310	—	200	27	+26	+ 3	+16°91	31	7	—	2	9	20	29
Nedeljica-Turnišče . .	170	—	165	170	180	—	65	90	—	50	26	+29	+ 2	+16°64	31	4	—	1	11	19	14
Žetale-Rogatec . . .	322	160	35	790	130	55	20	780	—	150	28	+26	+ 5	+16°64	29	8	—	9	10	12	22
Dončka gora-Rogatec	397	130	200	420	—	—	—	750	—	100	10	+30	+ 3	+17°54	31	8	—	3	11	17	15
Kozje	307	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+26	+ 5	+15°88	—	8	—	2	15	14	9
Leskovec-Krško . . .	186	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+28	+ 9	+18°79	27	8	—	4	2	25	15
Zakot-Brežice . . .	156	25	15	500	170	20	30	320	—	210	25	+27	+ 8	+17°56	30	14	—	7	16	8	12
Toplice-Dolenjsko . .	179	15	110	330	100	115	35	205	—	60	28	+26	+ 4	+15°38	30	8	—	9	13	9	29
Krka	300	35	45	110	60	60	—	70	—	20	25	+27	+ 4	+16°06	30	8	—	4	27	—	30
Št. Janž Dol	347	45	30	125	50	35	—	115	—	40	10	+31	+ 4	+14°64	30	10	—	3	20	8	—
Št. Vid-Stična	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+26	+ 1	+14°22	28	7	—	3	20	8	7
Cerknica	575	180	265	205	35	55	30	530	—	50	25	+26	+ 3	+14°54	30	8	—	4	12	15	27
Sv. Gregor-Ortnek . .	736	25	50	70	50	—	20	75	—	10	30	+25	+ 3	+13°33	27	9	—	5	5	21	21
Novo mesto	180	5	120	160	150	40	35	60	—	50	20	+30	+ 3	+17°35	28	13	—	8	11	12	2
Šmarjeta	375	660	120	60	110	20	160	570	—	200	7	+28	+ 3	+17°22	30	13	—	3	3	25	26
Valpča vas	280	35	35	35	20	60	60	—	35	15	15	+27	+ 6	+15°14	21	4	—	12	12	7	5

Vsi panji so A.-Ž. sestava. *) Premenil opazovalni panj. **) Tehnica pokvarjena.

Kotiček za radovedneže

1. Pošiljam vam nekoliko odmrlih čebel, ker bi prav rad vedel, ali so to prave kranjske čebele. V. K. v R., p. Z. m.

Čebele ste poslali v pismu in so bile tako zmečkane in tudi zdrobljene, da nisem mogel ugotoviti barve. Pošljite nove (v škatlici za vžigalice) kot pismo.

2. Imam dva kranjiča, ki bi ju rad združil v AŽ panju. Kako bi to storil? Ali je to sploh mogoče?

Vaše vprašanje je nejasno. Domnevam, da nameravate kranjiča podreti in satje urezati v AŽsatnike ter eno družino naseliti v medišču, eno pa v plodišču AŽ panja, kasneje pa slabejšo matico odstraniti in družini združiti. Če mislite to, je stvar lahko izvršiti — o pravem času, spomladi, aprila meseca, ali pa po roju, ko še ni medu in nove zalege v panju. To delo je precej zamudno in zahteva dokaj spretnosti. Pošljite mi vaš naslov, pa vam bom poslal natančno navodilo. Sicer pa najdete dovolj točna navodila v Jugovi knjigi »Praktični čebelar«, str. 276.

3. Imam čebelnjak, ki stoji ob gozdu. Vsako leto pridejo v njega velike mravlje, ki jih pa pozneje preženem. Letos so prišle v vas čisto majhne črne sive, ki jih ne morem pregnati. Čedalje več jih je, sedaj silijo že celo v panje. Ali delajo čebelam kako kvar? Ali žrejo tudi strd? Pripominjam še, da je tu v okolici izredno veliko različnih mravelj. F. H. S. v L. d.

Mravlje v čebelnjaku postanejo zelo nadležne, zlasti ako se naselijo spomladi v panjih pod slamnicami. Škoda, ki jo delajo je razmeroma neznatna, ker ližejo medene kristale, ki jih spuščajo čebele na dno panja. Vsekakor vznemirjajo tudi čebele že s svojo navzočnostjo in čebelarja pri delu. Nobena posoda z medom ni pred njimi varna. Drogerija Gregorič v Ljubljani, Prešernova ulica, ima sedaj na zalogi sredstvo »Rodaks« za mravlje. Preizkusil sem ga ravno te dni. V vrtu sem imel bojovite mravlje »ruske«. Nastavil sem jim tri dni zaporedoma nekoliko kapljic Rodaksa in zginile so do zadnje. Sredstvo je izvrstno, žal, ni poceni, zlasti ker morate poleg tega kupiti še posebno škatlico iz pločevine, tako zvano vabnico, ki vanjo kanete Rodaks in jo potem zaprete, kajti Rodaks je precej strupen. V Nemčiji Rodaks ni drag, toda naša carinska oblast mu je temeljito zvišala ceno. Bali smo se carine, vendar tako visoke nismo pričakovali. Stekleničica Rodaksa z vabnico vred stane 20 Din. Navodilo za uporabo je stekleničici priloženo.

4. Podružnica je sklenila, da bodo člani odsej žigosali vse kranjiče. S tem hočemo onemogočiti, da bi tuji izvozničarji prodajali naše čebele za koroške. Ako imate pomisleke proti žigosanju, nam jih sporočite. Podružnica Dovje-Mojstrana.

Enaki predlogi prihajajo tudi od drugih podružnic. Ker so načelne važnosti in uvaževanja vredni, bom ondoto pismo spravil pred odborovo sejo v načelno odločitev. Žigosanje ima tudi svojo senčno stran, ki o njej na tem mestu ne morem razpravljati. Vsaj tako mislim jaz, pa se morda motim.

5. Kakšen les mi bolj priporočate za satnike, lipovega ali smrekovega? J. P. P. Brdo.

Je vseeno kakšnega vzamete. Lipov les je bolj gladek, satniki lepši, smrekov pa cenejši. Včasih smo mislili, da satniki morajo biti iz lipovine, sedaj se nihče več za to ne zmeni. Vsi imamo smrekove.

6. Kje bi dobil sadike ive? F. Ž. v Ž.

Dragec, tega tudi sam ne vem! Obrnite se do kake državne gozdne drevesnice, morda vam bodo tam lahko povedali. Prihodnje leto bo društvo začelo vzgajati to vrbo. Sčasoma bomo že prišli do sadik.

7. Baje so moje čebele oklale sosedovo ženo. Sedaj so mi naprtili odškodninsko tožbo. Čebelnjak je last moje žene in stoji že deset let na njenem zemljišču. Od sosedovega sveta je oddaljen 16 m. Ali sem odgovoren za škodo, ki jo napravijo čebele, in ali obstoji kak zakon, ki predpisuje, kje sme stati čebelnjak? A. B. v P.

Zakona, ki bi točno predpisoval, kje sme stati čebelnjak ni, vendar sme upravna oblast (n. pr. občina) prepovedati postavitve čebelnjaka, če bi bila s tem ogrožena javna varnost, n. pr. če bi hoteli čebelnjak postaviti v bližini ceste.

Tudi sosedje se lahko pritožijo zoper postavitve, oziroma ugovarjajo, če bi jih čebele motile pri poljskem delu ali nadlegovale živino na paši.

Vaš čebelnjak stoji že 10 let, zato nima nihče pravice zahtevati njegovo odstranitev, pač pa ste dolžni plačati škodo, ki jo napravijo vaše čebele, če nasprotna stranka dokaže, da so jo napravile baš vaše. To bo pa precej težko, kajti čebela ne nosi s seboj pisma, čigava je. Pobotajte se zlepa! Vsak naj malo odneha, otekline pa namažite z medom, pa bo za vse prav.

8. V Mariboru je nekdo ponujal od hiše do hiše med, ki je bil popolnoma brez barve in

brez okusa. Ali se res dobi tak in ali ni bil to potvorjen med? L. K. v M.

Med je bil najbrž od akacije. Ponarejen med ima ponavadi lepo rumeno barvo, belega ne prodajajo, ker je že barva sumljiva. Akacijev med res nima dosti okusa, namreč za naš jezik, ki je vaje močnejšega in aromatičnega medu.

Čebelarji kot pesniki

Med neobjavljenimi čebelarskimi spisi shranjuje uredništvo tudi lep kupček poezij, ki so jih skovali razni slovenski čebelarji. To čtivo je zelo zanimivo. Včasih ga prebiram, pa se nikdar ne morem odločiti, da bi kaj objavil. Nobenemu pesniku ne morem odrekati dobre volje in nežnih misli pri pesnikovanju, toda naj bo misel še tako lepa, če jo nerodno izraziš in zagleda beli dan, se bodo vselej našli ljudje, ki se bodo zavoľo neubranih stihov, čudnih rim ali svojevoljnega ritma — muzali. Zato je bolj prav, da ostanejo te pesmi še nadalje v arhivu uredništva, čeprav so pri nekaterih pesmih posamezne kitice resnično dobre in tudi tehnično dovršene.

Kaj vse imajo ljudje za poezijo! Pred dvajsetimi leti sem dobil v roke pesmi nekega krašovskega poeta, ki jih je poslal Glasbeni Matici v Ljubljani v uglasbitev. Prva pesem »Ljubljani« se je začela takole:

Bela vam cesta v to mesto drži,
ena dve, ena dve, ena dve tri.
Visoko zastavo Slovencev drži,
ena dve, ena dve, ena dve tri.
Je bela in plava, rdeča kot kri,
ena dve, ena dve, ena dve tri.

Seveda ni bilo iz te moke kruha. In je bilo tudi prav, kajti pesniki so za kritiko in hudomušnost zelo občutljivi.

Od g. Antona Sedeja iz Javorjevega dola pri Zireh pa sem prejel pismo tele vsebine: »S sledečimi kiticami si je ozaljšal panje in čebelnjak pristni kmetski »pesnik« in vrli čebelar Ignacij Mohorič v Koritih nad Ziremi. Pošiljam Vam jih, mogoče katero objavite. Omenjam še, da so v smislu teh kitic napravljene tudi slike na AŽ panjih.« — Odbral sem sledeče najboljše kitice:

Sem voska nabrala,
da moj gospodar
bo cerkvi domači
dal sveč na oltar.

Bod' pridna, bod' pridna,
pa medka mi daj;
ne pikaj, ne pikaj,
saj nimaš za kaj.

Sejte ajdo vi ljudje,
žgance boste imeli z nje.
Nam pa v belem cvetju
bo najslajša jed v poletju.

Uboga sem čebela,
kadar zima je debela,
pa še mrz pritisaka
in me lakot stiska.

Delamo kratek čas
starčku, ki skrbi za nas:
novim rojem daje panje,
nas varuje vsaki čas.

Kdor je vina se navadil,
lahko se mu odpove:
pije sladko naj medico
in medeno je potico.

Čebelni varuh svet' Ambrož,
daj nam dosti sladkih rož;
za čebele dosti hrane,
da kaj tudi nam ostane.

Kadar lipa prijetno dehti,
čebela jako malo spi.
Če le vreme dopusti,
na lipo zgodaj odleti.

Naj bo stara al' pa mlada,
medek vsaka liže rada.

Vzor koriške lipe
je vsadil Brence Lipe.
Čebele rade se po nji lové,
ker v njenem cvetju med dobé.

Konjičke rabimo čebele,
da v pašo nas peljajo.
Gospodarjev dobri striček,
napravil je za nas voziček.

Nekaj čebelarskih spominov

Fr. Rojina — Zg. Šiška.

(Dalje.)

Na konju bi bili čebelarji, ako bi bilo kaj več takih čebelarskih letin, kot sem jo opisal zadnjič. Meni bi takrat kmalu pripomogle do čedne bajtice z lepim svetom naokoli. Opozoril me je nanjo prijatelj ter dejal, da bi se dobila za 57.000 K. Naprosil sem ga, naj kar on v mojem imenu sklene kupčijo. Zamudil pa je ugodno priliko samo za pol dne in tako sem izgubil možnost, priti kdaj do svojega lastnega doma, za vselej, zakaj denar mi je izginil kot kafra. Ne odide mi pa tista hišica, ki me bodo položili vanjo, kadar bom za vedno upokojen...

Pred mnogo leti sem bral v nekem nemškem čebelarskem listu, kako nekdo opisuje

izredno dobro letino svojega kraja. Dejal je pretirano, da je takrat medilo vse, menda še koli v plotovih, česar pa seveda ni jemati dobesedno. Sedemnajstega leta se je bilo tudi čuditi, kje neki so jemale čebele toliko medu, da so novile celo po košnji sena, ko je vendar v takem času nastopila skoraj sleherno leto lakotna doba. V prejšnjih časih, ko še ni imel vsak kmetovalec svojega lastnega čistilnika za žito, je bila ob tem pomanjkanju beriva čebelam v veliko podporo zelo medena plavica, saj je je bilo pa tudi toliko, da so se posamezne žitne njive videle od strani kakor opasane z višnjevim pasom, vmes pa je žarelo vse polno purpal, ki so jih čebele tudi kaj rade obletavale. Zdaj bi človek kmalu ne našel več plavice, da bi si jo dejal za klobuk, in je lahko vesel, če ugleda kakšen samevajoč, kot živ ogenj rdeč poljski mak. Na travnikih torej nič, na polju tudi nič, čebele so se pa vračale s paše site kot pečke, a brez obnožine, zato sem domneval, da mora mediti ali smreka, ali jelka; samo to me je motilo, ker je bil med popolnoma čist, skoraj brezbarven. Da se prepričam, sem šel v Šmarjetno goro, potem še čez vse gozdove dol do Žabnice, a čebel nisem našel ne na jelki, ne na smreki, pač pa jih je bilo vse živo na krhličju, ki ga je tam za Stražiščem izjemno mnogo, in tudi na robidovju so pridno brale; ali oboje to je bilo le premalo izdatno za tak let, kot sem ga bil opazoval doma pri uljnaku. Tedaj mi šine v glavo, da mora že tudi graščica cvesti, katere sejejo na Sorškem polju in višje gori prav mnogo za svežo klajo. Čebelarji so jo zelo hvalili, stari Rop iz Stražišča, ki je bil največji tedanji čebelarški vedež, je pa trdil, da je grahora izdatna samo takrat, kadar »se poti v zaliscih«, kar se zgodi le redkokdaj; sam se o tem dosihmal še nisem bil prepričal. Prav zaradi graščice sem se vračal domov namesto po senčnatem gozdu kar čez polje. Že pri prvi njivi z graščico se mi je uganka, kje da dobijo čebele toliko medu, razvozlala kar sama, saj jih je med višnjevordečim cvetjem mrgolelo nič koliko, med cvetjem, pravim, zakaj cvetja jim ni bilo mar, ampak so stikale vse med narezljanimi lističi. Pri prav natančnem opazovanju sem našel v listnih pazduhah drobcene, bisernosvetle kapljice, izmed katerih so nekatere dosezale velikost prosenega zrna, kljub temu, da je že nekaj ur žetela kresna vročina, in se je navadna rosa posušila že davno prej. Zanimivo je bilo opazovati, kako spretno so znale čebele najti te obilne vire sladko-be, ki so se je napijale, da so bile nekatere že kar prosojne in so se komaj še dvignile za pollet domov. Pripomnim še, da tista tekočina ni bila izloček listnih uši, ker kljub natezanju

svojih takrat še bistrh oči nisem mogel najti ne na listih, ne na stebelcih graščice prav nobene teh zajedalk.

Zavoljo te obilne paše sta se mi primerila dva primera, kakršnih nisem doživel ne prej ne potlej. Panj namreč, ki je rojil med prvimi in dal prvca in drujca, je napravil po sedmih tednih prav tako drugič ter dal drugega prvca in drugega drujca. To se pa zgodi tako redkokdaj, da sem slišal samo enkrat praviti o enakem dogodku. Neki janševcevec mi je pa dal prvca, in med tem, ko je ena mlada matica že pela, druge pa na vse pretege kvakale, so čebele škrbljale novile, da sem jim moral v onih devetih dneh med prvcem in drujcem dodati dve letvici z začetki, ki so jih potegnile deloma prav do dna panjů. To je sicer nekaj nenaravnega, zgodilo se je pa le.

Naj bo zadosti hvale, ki jo je čebelna letina pred dvajsetimi leti zaslužila v polni meri. V primerjavo naj omenim še letino žalostnega spomina devet let pozneje, kakršne tudi še nisem doživel, in Bog varuj, da bi jo še kdaj! K sreči čebele takrat niso rojile skoraj prav nič; čez leto jim nisem odvezl niti kaplje medu, krmil sem jih neprenehoma, jeseni pa ni bilo v panjih ne čebel, ne medu. Tisto leto sem se selil v Zgornjo šiško in vzel s sabo za pleme samo pet janševcev, pet droryjevcev in štiri AŽ; vse drugo sem podrl, ker sem se odločil v prihodnje čebelariti le z AŽ. Podrl sem bil najprvo sedemnajst dunajčanov in pet gerstungovcev, čebele porazdelil med odločene plemenjake, med pa takoj iztočil. In kaj menite, dragi moji, koliko ga je bilo od vseh teh 22 velikih panjev? Tako gotovo, kakor je Bog v svetih nebesih, da ne več kot 16 kg! Drugi dan je prišla na vrsto še druga šara, in ker je bilo vmes več kranjčev, je bil uspeh še tem bornejši. Da je bila mizerija popolna, je bil še tisti kanec medu tako nepopisno zaprneg okusa, da se mi je po pokušnji naravnost gabil. Še vsako leto sem obdaroval svoje prijatelje in sosede z medenimi kolinami, tistokrat se jih jim pa nisem upal dati iz rok, sicer bi utegnil kdo misliti, da sem med najbrž ponaredil, ter mi ga še vrniti, češ: »Ljubi Rojina, ako misliš, da je za koline dober vsak med, se zelo motiš; uživaj ga le kar sam, in Bog ti ga požegnaj!« Čemu bi se torej podajal v nevarnost, da izgubim naposled še svoje pošteno čebelarsko ime? Zatorej rajši nič!

Je res več kot čudno, da more biti razlika med dvema čebelnima letinama v enem in istem kraju tolika; pripeti se, čeprav zelo redkokdaj, da je medu kot v obljubljeni deželi, in to kar skoz vse poletje, drugokrat ga pa niti toliko, da bi se vsaj čebele same najdele kdaj do sitega. Takrat ne pomaža nobeno če-

belarjevo robantenje, in bi človek skoraj padel v skušnjavo, da bi dvomil še celo nad močjo molitve. Ob nekem takem slabem času sem prišel mimo nunske cerkve v Ljubljani slučajno prav takrat, ko je stal Peter Pavlin, ki je bil znan kot zelo veren mož, vrh stopnic pred cerkvijo ter si otepaval hlače na kolenih. »Grem večkrat prosit za boljše vreme« — mi pravi — »pa me Bog kar noče uslišati. Veste, je pa tudi to, da letos ne režira pravi planet«. Ker se je nenadoma vsul dež, sva skočila vedrit v Zvezdo pod kostanje, kjer mi je na dolgo in široko, kakor je on znal, razlagal, kateri planeti so za čebele dobri, kateri slabi ali prav za nič, a ker je bilo vse to zame španska vas, si nisem obdržal v spominu ter sem pozabil celo ime planeta, ki je vladal tedaj; nekoliko se mi pač še dozdeva, da je imenoval luno, a prisežem ne. Ako bi si bil pa zapomnil, katerega leta sva s Pavlinom zašla v astrologijo, bi bilo po več ali manj znani formuli lahko določiti, kateri izmed planetov je takrat vladal, kakor se to brez najmanjše težave izračuna tudi za katero vam drago drugo leto. Treba je le tisto letnico razdeliti s številom sedem, in katero število ostane čez količnik, tisto določi planet, ako zvrstimo te po sledečem redu: 1 = sonce, 2 = Venera, 3 = Merkur, 4 = luna, 5 = Saturn, 6 = Jupiter, 0 = Mars; številke pomenijo ostanke pri deljenju, 0 pa znači, da je letnica deljiva s številom sedem brez ostanka. Za poizkušnjo določimo planeta za mojo najbogatejšo in najrevnejšo letino: $1917 : 7 = 273 (6)$. Ker je ostanek 6, je bil tedanji letni vladar Jupiter. $1926 : 7 = 275 (1)$. »Regiralo« je torej sonce, a žalibog tako, da so prišle čebele popolnoma na kant, in ga nisem imel panjú, ki bi »ob svojem« mogel izhajati do božiča, kaj še dočakati pomladi. Po svojih petdesetletnih izkušnjah pa lahko trdim, da so planeti glede vplivanja na me-

denje rastlin povsem nezanesljivi; so lahko zdaj prav dobri, zdaj zopet slabi, kakor jim pač pade v »glavo«. Bosa je nadalje trditev, da je medenje odvisno od nebesnih znamenj, v katera prestopata luna in sonce, kakor so tudi lunine izpremembe z ozirom na uspeh ali neuspeh čebelarjenja nedolžne, dasi so stari čebelarji trdili, da ajda medí najbolje, kadar so noči temne, torej okrog mlaja. Toda naj bodo prerokovanja taka ali taka, eno drži: medečina se tvori v večji množini samo ob ugodnem ozračju, atmosferi. Vsak čebelar, ki količkaj pazljivo motri vremenske razmere svojega kraja, ve prav dobro, od katere strani mora pihljati lahna sapica, da čebele dobro bero. V Stražišču je stal nekda na travniku pod Šmarjetno goro velikanski velikolistnat topol, in tega sem hodil opazovat, kam se mu obračajo listi. Ako je dihal od poležka med Planico in Sv. Joštom, torej nekako od jugozahoda, nežen cefirček, da so se občutljivi listi nagibali proti železniški postaji, tedaj je kazala tehtnica vedno višek donosa, nasprotno pa je bil ves trud čebel zaman, kadar je jel nategovati strupeni sever, pa naj je bilo cvetja v izobilju, dovolj sonca in pred ulnjakom še toliko šumenja. — Ropov oča se je vedno ustrašil, kadar je v poletnih mesecih sneg pobelil vrhove Grintovcev, ves obupan pa je bil, če se je zgodilo to v avgustu, zakaj trdil je, da čebele ne bodo dobile na ajdi ničesar, kar se je le prerado tudi uresničilo; kaj redkokdaj je bilo drugače. Nekoč, ko je bila ajda vsa v cvetju, in so se čebele že jele spuščati vanjo, je prikrevsal v coklah mimo šolskega vrta, pa mi pravi: »Danes pa bo! Planine so obložene z lahкими oblaki, sonce mrli kakor skozi pajčolan in soparno je. Da bi le ne prišel ven »ta pusti«, ta bērdja, zakaj če se to zgodi, bo s pašo amen.« Jaz: »Bog obvaruj!«

Društvene vesti

Zveza čebelarke podružnice v Celju priredi v juliju sledeča predavanja:

Dne 4. za podružnico Celje na posestvu mestnega zavetišča v Medlogu.

Dne 11. v Središču ob Dravi, začetek ob pol 11 dopoldne.

Dne 18. v Št. Janžu na Dravskem polju ob pol 10 dopoldne.

Dne 25. v Št. Janžu na Vinski gori ob pol 10 dopoldne.

Ljubljanska podružnica ima prihodnjo odborovo sejo v torek, 6. junija ob 8 zvečer v običajnem lokalu — Tajnik.

Urejanje ajdovih pasišč.

Pod vodstvom zastopnika banske uprave referenta g. Jožefa Okorna so se pričela urejati ajdova pasišča dne 21. junija v Ptujskem srezu, dne 23. junija pa v Ljutomerskem okraju. Razprav so se udeležili poleg g. referenta tudi zastopnik čebelarkega društva, pooblaščen odborniki čebelarskih podružnic, za prevaževalce pa zastopnik »čebelarke družine«. Delo je bilo zelo trdo in ni bilo končano. Nadaljevalo se bo v obeh imenovanih okrajih po 2. juliju. Glavna

naloga je bila, da se poiščejo in določijo stojišča za tiste čebele, ki so jih prevaževalci do sedaj postavljali preblizu domačih čebel. Ker še niso določene vse nove postojanke, naj se vsi čebelarji prevaževalci ravnaajo po lanski

banski naredbi o prevažanju čebel v ajdovo pašo in naj pošljejo svoje prijave pravočasno občinskim upravam, upoštevajoč pri tem doslej veljavne predpise (glej Slov. Čebelar 1936, str. 101).

Dopisi

Iz Blok. Že iz mladosti vem, kako izvrstno dobrega srca so čebelarji, zlasti starejše korenine, zato menim je prav in v redu, če se v našem lepem in izvrstnem časopisu tu in tam spominjamo naših očancev, ki so se kot samouki pečali z našimi svetovnoznanimi kranjiči in so kljub svoji pomanjkljivi izobrazbi dosegali vseeno lepe uspehe. Eden takih je tudi Rožmanov oče, Karel Usenik, naš najstarejši čebelar na Blokah. Mož čebelarji že celih 58 let! Čebelarji pa vedno le s kranjiči. Imel jih je po 50, 80, 100 do 120! Manj kot 50 jih ni imel nikoli. Zdaj na stara leta jih ima še vedno po 15 do 20! Meni pa, da bi mu bilo umreti, če ne bi imel več teh »muh«! Bile so mu v največje veselje, zabavo in tolažbo. Z medom in s čebelami je vedno »mešetaril« in si je tako na srednje dobrem gruntu zelo opomogel. Za sol in za tobak ter za davke so mu kar čebele nanosile.

Zanimivo je poslušati tega starega čebelarja, kako je mogel toliko kranjičev držati v dobrem stanju. Veliko skrbi ima človek, če hoče imeti vse panje dobro oskrbljene z maticami. In res so mu matice dale veliko opraviti, saj je bil samouk. Zanimivo je, kako tudi on trdi, da čebele prav rade sprejmejo matico, če se zavedajo osirotelosti in če nimajo nobene zalege. Pristavlja pa, da jo prav gotovo sprejmejo, če so še v panju. Če pa že ven gredo, pa prav gotovo matico umore. Trdi, da če imajo čebele mlado zalego, rajši nastavijo matičnik, kakor pa da bi sprejele novo matico. Jeseni pa lahko prav brez skrbi deneš v panj kolikor hočeš matic, pa bo kmalu vse prav! Vse bodo pomorile, le eno si bodo izbrale. Čebele že vedo, katera je najboljša. Tako si panj po naravni selekciji (izberi) sam preskrbi pravo matico. Če pa pride po zimi kak panj ob matico, poišči panj, ki je prav tako velik kakor je osiroteli, napravi mu vecho v stropnici, osirotelemu odtrgaj dno in ga povezni na primatičnega, da bosta imela oba panja skupno matico! Ta bo zalegala v obeh panjih, in tako bo stvar rešena. Ko bo nastvil panj, ki je imel matico, matičnike, vzemi enega ter ga vcepi v drug panj! Če pa ne veš kje je matica, nalahno zapihaj v panj, pa boš po šumenju čebel prav kmalu spoznal,

kje je. Tak naveznjen panj se imenuje »naklada«.

Za primer pa, da ima kak panj še staro zalego, pa je brez matice, odtrgaj dno panja, vcepi vanj matičnik, pa boš s tem rešil panj.

Kakor vidimo, je naš stari čebelar zelo pazil na matice. Ker ni poznal drugega pripomočka, kako bi spoznal starost matic, je zelo pazil na rojenje, da je vedel, koliko so matice stare. Tudi je kaj kmalu spoznal, da matice niso vse enako vredne. Kaka je boljša za zalego kakor pa druga. Ko je matica stara 3 do 4 leta, ni več sposobna, da bi še gospodarila v panju. Torej v kraj ž njo!

Zanimivo je tudi ravnanje tega moža, kako je brezobzirno preganjal kugo. Kupil je nekoliko od medicarja nekaj medu. In posledica? V nekoliko panjih — kuga! Hitro je potegnil te nesrečne panje iz čebelnjaka, jih zakopal ali pa sežgal! »Veste,« je rekel, »ta stvar je pa hu-da«! Kaj bi ne bila?

Pa še to zanimivost naj povem iz njegovega življenja! Koj, ko je začel čebelariti, mu je prišlo na misel, da bi si napravil satje premično! Kako je to izvršil? Pokrov je odtrgal od panja, nanj pritrdil po dolgem toliko letvic, kolikor bi šlo satov vstric! Letve je namazal z voskom, ker še ni poznal satnic. S tem je dosegel, da je lahko vzel iz panja sat z mlado zalego in ga dal v drug panj, ki ni imel matice. Pravi, da je letve z voskom zato namazal, da so čebelam bolj dišale in so rajši delale novo satje. — Seve je imel tedaj tudi večje kranjiče: 6 col so bili visoki, 12 col pa široki! Trdi, da so bili ti panji jako izvrstni.

Tudi ima svojevrstno omelce. Pri nas namreč raste neka trava, ki je okrogla, dobro ped dolga, pa silno trda; huda je za košnjo, živina je ne mara, saj raste na močvirnem svetu. Izpulil se pa rada. Te si je tedaj nabral, jo povezal v snopke, pa je imel prav lično omelce. Pravi, da so ta omelca veliko boljša kakor pa iz žime ali pa kurje pero.

Hvalevredno na njem je tudi, da ne mara čebelariti s slabimi panji. Zato, če le more, združuje panje, da ima ob času glavne spomladanske paše močne čebele, ki mu donajajo obilo medu. Ves srečen je, kadar pride dobro čebelarsko leto. Nič pa mu ni všeč, če

vreme nagaja, zlasti kadar je glavna paša. Najrajši se mudi pri čebelnjaku, kjer je preživel prav mnogo srečnih in veselih uric.

Pri kupčiji je prav rad videl, da je tudi kaj zaslužil. »Med mora imeti svojo ceno,« je vedno zatrjeval. Nikdar ni bil pri tistih, ki med podcenjujejo ali pa v izgubo prodajajo. Rajši je počakal, da so se cene zmedile.

Pa še eno lepo lastnost naj omenimo! Vedno je bil prav iz srca vesel, če je zvedel, da se je ta ali oni začel pečati s čebelami. Le z A. Z. panji se ni mogel sprijazniti. Velikokrat je trdil, da kranjči več donšajo kakor

pa A. Z. panji. »Jaz vedno več dobim kakor pa vi z A. Z. panji,« tako vedno trdi.

Moža tare na stara leta gluho. Večkrat zelo toži čez to nadlogo. Pa je morda kar prav, vsaj ne sliši, kadar prileti kaka muha sitnica, pa ga piči. Ima saj mir v tem oziru.

Naš stari čebelar je prava živa kronika starih dogodkov. Živo se še spominja teh ali onih zanimivih dogodkov, ki so se pripetili v pretekli dobi. Oj zlati spomini! Zares prav srečen je, kdor take »družnice« preživi skoraj 60 let. Bog mu daj še lepih dni učakati!

V. Svigelj, župnik.

Drobir

O matičnikih bi se dalo napisati celo poglavje, še več pa o zalegi, ki se v njih godni. Zanimivo je, da v njih ni vselej matična zalega. Marsikdo je v kakem našel čisto navadno čebelo. Ta primer ni redek. Bolj redko je, da najdemo v kakem že pokritem matičniku namesto matice dve čebeli. To se je n. pr. pripetilo čebelarju Skočirju iz Trbovelj. Toda še večje presenečenje je letos doživel pisec teh vrstic. Dne 11. junija sem podiral pri nekem panju matičnike. V nekem, že popolnoma godnem, sem našel živo srednjeveliko matico in mrtvo, popolnoma doraslo in zelo majhno čebelo. Ta primer je tako malo verjeten, da bo morda marsikdo ob teh vrsticah z glavo majal, pa je bilo le res, saj so to videle štiri oči, stric Matic in njegova hči.

Prijatelj Rojina me je nedavno prav neusmiljeno zafrknil, češ da vse vem. Pa se je strašansko zmotil. N. pr. tega, da je mogoče to, kar sem omenjeni dan našel v matičniku, še nisem vedel, pa morda tudi g. Rojina ne, čeprav on zares vse ve...

Pišite in poročajte resnico! Niso več redki primeri, da vlagajo posamezniki in tudi večje čebelarske skupine pritožbe v čebelarskih zadevah na oblasti. Večkrat že pa je bilo uradno dognano, da navedbe in številčni podatki v pritožbi niso držali in so bili z resnico precej v nasprotju. Dognano je, da so bili celo nekateri podpisi tistih, ki so pritožbo podpisali, ponarejeni. V nekem primeru je pritožbo »podpisalo« tudi mnogo kmetovalcev, ki sploh niso vedeli, za kaj prav za prav gre, manjkal pa je podpis tistega, ki je akcijo sprožil in pobiral podpise...

Čebelarje prav resno svarimo pred takimi vlogami. Čemu zadevo pretiravati z neresničnimi navedbami, če že resnica sama dovolj glasno govori za upravičenost pritožbe?

Večje celice — večje čebele. Znameniti čebelar Baldensperger trdi na podlagi dolgoletne lastne in bratove izkušnje, da se poizkusi z večjimi celicami niso obnesli. Množina medenegega pridelka ni toliko odvisna od velikosti čebele kakor od kakovosti matice in paše. Tudi pri reji drugih živali, n. pr. sviloprejah niso največje živali vedno najboljše.

Pripomba strica Matica. Čebelarji si želimo tako velikih čebel, da bi kar v cekarju našale med. Prav nič nas pa ne zanima vprašanje, kje naj ga vzamejo.

Sredstvo zoper mravlje. Lansko leto so se mi zaredile v prednji končnici A. Z. panja velike mravlje. Skušal sem na vse načine, da jih preženem, preden bi napravil zadnji korak, t. j. odpreti prednjo stran panja. Končno sem uporabil Berol, sredstvo za uničevanje molja. Kristale sem natrosil v begalnico, ki sem jo skrbno zadelal, da Berol ne bi škodil čebelam. Po štirih dneh sem opazil, da mravelj ni več v panju, pozneje pa se niso več pojavile, čeravno so si napravile v prednjem opažu gnezdo.

Radoveden sem, kako bo letos po tem poskusu in se bom v tej zadevi še enkrat oglašil.

Berol dobite v vsaki drogeriji in je zelo dobro sredstvo za obvarovanje izdelanih satov in voščin pred veččami.

Prip. ured. Berol in paradiklorbencol sta bržkone ena in ista snov, kar prodajajo paradiklorbencol pod raznimi imeni. O paradiklorbencolu smo lani že ponovno pisali.

Letošnja paša na robiniji (akaciji) je bila po poročilu, ki ga je objavil urednik Weiss v »Der Jugoslawischer Zucker«, dobra. Poročilo velja za Dunavsko banovino. Panji so bili povprečno srednje močni, le posamezni čebelarji, ki so čebelam jeseni pustili dovolj medu

in jim tudi spomladi pokladali, so imeli močne panje.

Paša je trajala le 10 dni. Panj na tehtnici je nabral 40 kg, dasi je prišel 3 dni prepozno v pašo. Največ so nanese družine v panju z veliko mero (42×36 cm). V društvenem čebelnjaku na pasišču sta bila največja dnevna donosa 9 in 10 kg, pri nekem ondotnem gozdarju pa celo 12 kg.

Pevprečni donos pri posameznih čebelarjih je bil 15—18 kg na panj, pri enem čebelarju celo 25 kg.

Kako »viharna« je bila paša, dokazuje tale primer. Močna družina je po treh dneh paše napolnila z medom vseh 20 satov (42×36 cm). Šest najtežjih je čebelar izmenjal s satnicami, ki so bile v treh dneh popolnoma izdelane in zanešene.

Poročevalec Weiss omenja, da tudi sestav panja močno vpliva na donos. Za primer navaja 9 precej enakomernih panjev. Od 4 panjev sestava Boczonádi (za prevažanje) na 20 satov v enem redu in od 2 boczonadijevcev s stalnim mediščem nad plodiščem, so pridelali 100 kg medu, od 3 panjev s širokonizkimi sati 42×27 cm (A2), z izdelanimi sati v medišču pa skupno le 25 kg.

Urednik Weiss pripominja, da dokazujejo ugotovitve in tudi izkušnje mnogih drugih čebelarjev, da čebele raje odkladajo med na stranskih satih gnezda (n. pr. v boczonadijevcih za prevažanje) in da zasedejo medišče nad plodiščem le, če jih v to prisilimo (prestavljanje!), toda tudi v tem primeru je pridelek medu v takih panjih neprimerno manjši kakor v panjih s stranskim mediščem.

Iz poročila v Pčelarskem glasniku pa povzamem sledeče: Paša na akaciji v severni Dunavski banovini je bila kaj različna. V Palanački šumi je popolnoma odpovedala. Zaradi velike vročine in vetra (košave) je akacija cvetela le 4 dni in dala povprečno 4 kg na panj. V srednji Bački so panji pridobili povprečno 14 kg. Paša je trajala le 5 dni; bilo je pretoplo (33° C). V okolici Subotice je bilo dosti bolje. V osmih dneh so kontrolni panji nabrali 25—40 kg na panj, kakršna je bila pač moč panja. Uspeh je čebelarje zelo presenetil, ker kaj takega nihče ni pričakoval. Pri šumarju Merkoviću je bil najvišji dnevni donos panja na tehtnici 12 kg.

Boj proti kugi čebelje zalege. Pogosti pojav kuge čebelje zalege so rodili misel, da so nekatera čebelja plemena bolj odporna proti tej bolezni. Tozadevni poizkusi z velikim številom čebeljih družin, so pokazali, da taka plemena resnično obstoje in da omenjeno odpornost tudi prenašajo na potomstvo. Na kak-

šen način deluje odpornostni činitelj, še ni znano. Mogoče je, da se kužne glivice v takih družinah ne morejo razmnožiti, ali pa se jih čebele na kakršenkoli način iznebe (Gleanings).

Ta domneva ni brez podlage. Tudi o ljudeh, živalih in rastlinah je znano, da se dobe bitja, ki se jih kaka nevarna kužna bolezen sploh ne loti, čeprav so v neprestanem stiku z bitji, ki bolehalo na dotični bolezni. Pri vrtnih ostrožnikih (delphinium) opazujem, da nekateri sorte leto za letom napade plesen in rja, zraven njih pa stoje sorte iste ga r o d u, ki ni na njih listju niti sledu kake bolezni. Znano je, da je simondolsko govedo rado jetično, pincgavsko pa ne. Nekatera kurja in golobja plemena so zelo dovzetna za difterijo, nekaterih drugih plemen se pa ta bolezen sploh ne prime, čeprav žive skupaj z bolnimi.

Za svojo osebo sem prepričan, da bodo zanamci gojili čebelja plemena, ki bodo zelo odporna proti kugi in gnilobi čebelje zalege, morda sploh proti vsaki bolezni. Saj je naša zemlja še mlada in je čebelarstvo komaj začelo živeti.

Čaj za čebele priporoča čebelar Schneider v »Praktischer Wegweiser f. Bienenzucht. Pravi, da vsebuje med razne snovi (dišave, kisline, soli i. dr.), ki jih v sladkorni raztopini ni. Če jih dodamo sladkorju v obliki čaja, ga čebele laže predelajo v med in jim sladkor potem bolj diši ter jih tudi poživlja. Priporoča zlasti meliso, kamelice, materino dušico, lipov cvet, rman, kaduljo (žajbel), olupke pomaranč in še mnogo drugih zelišč. Nič ne pove, kdaj naj pokladamo ta, kdaj oni čaj, in kako učinkujejo posamezni na čebelji organizem. Pravi, da jim ta čaj posebno godi in dobro stori, vsebuje dragocene snovi, ki čebelji organizem poživljajo. Čaj smemo le popariti, ne kuhati. Na 10 l sladkorne raztopine naj damo 10 g čaja (dve žlici).

Saj smo vedeli, da se bo našel kdo, ki bo znašel sredstvo za čebelji oslovski kašelj! Dragi čebelar! če opaziš, da tvoje čebelice kolje, ponudi jim mrvico kameličnega čajčka. In jim ne pozabi skuhati pozimi, ko jih zebe, in so v nevarnosti, da se prehlade, dehtečega lipovca! Vetrove jim preženeš z janežem, pomarančni olupki so pa za poapnenje žil. Oh, če imaš »nervozne« čebele in se bojiš pikov, kar čaja iz mete imej pripravljene, da z njim pomiriš njih živec na konici zadka. — Na dan z domačimi apotekami za čebele.

Prof. dr. Enoch Zander, voditelj deželnega zavoda za čebelarstvo v Erlangenu na Bavarskem, je šel v pokoj. Desetletja svojega življenja je posvetil proučevanju čebele in njenega življenja, vzreji matic in čebelnih bo-

lezni. — Znameniti so njegovi obsežni čebelarški spisi o vsem, kar je v zvezi s čebelarstvom. Njegova dela »Der Bau der Biene«, »Die Zucht der Biene«, »Leben der Biene«, »Der Honig«, »Beiträge zur Herkunftsbestimmung bei Honig (Pollenwerk)« in spisi o čebelih boleznih ter škodljivcih so epohalnega pomeni in edinstveni v čebelarški književnosti. — Dr. Zander uživa svetovni sloves, z njim vred pa tudi čebelarški zavod v Erlangenu, ki se mu je ves posvetil že od početka ter ga dvignil na sedanjo višino. Dr. Zandrovo ime bo trajno zavzemalo častno mesto v vrstah čebelarških velikih duhov.

Zdravljenje opeklin z medom. »Naš štiriletni fant si je po nesreči zlil krožnik vrele krušne juhe po vratu in prsih. Hitro smo potegnili obleko z njega in moja žena je namazala opekline z medom. Že čez nekoliko minut je nehala deček rioveti in kmalu ni več tožil zaradi bolečin. Čez eno uro smo medeno mažo obnovili. Ponoči je deček dobro spal. Opekline so se naglo zazdravile, ne da bi zapustile kake sledove. Le na malem mestu, ki ga nismo namazali, se je napravil mehur. Zato zelo priporočam med za zdravljenje opeklin.« — *Alpenländische Bienenzeitung.*

Cudni nazori. V 5. letošnji številki zagrebške Pčele se je g. Fr. Plantak iz Varaždina spravil nad razne nepotrebne novosti v čebelarstvu. Marsikako resnico je napisal, toda ustrelil je tudi velikega kozlička. Piše: »Nedavno sem čital v nekem časopisu, da križane čebele, tiste z rumenimi pasovi na zadku, niso prida in da so samo čistokrvne sive dobre. Ali se more temu pisanju verjeti? Križanke so nastale naravnim potom in so se kot vredne obrdžale. Ne moremo zabraniti črnemu trotu, da bi v zraku ne ujel rumene matice... Vsi smo za križanje in osveženje krvi, ker nas tako priroda sama uči. Sreča naša, da se čebele dostikrat križajo in imamo več svetlih matic... Naš g. urednik je večkrat opozoril na osveženje krvi in križanje... Vse kaže, da se z neke strani dela reklama za trgovino s sivkami!«

Gospod Plantak nam gotovo ne bo zameril, če mu kar odkrito in naravnost povemo, da se je lotil stvari, ki o njej nima pojma. Vprašanje reje čistokrvnih čebelih pasem, torej tudi naših sivk, je tako važno ne samo z gospodarskega stališča, marveč tudi s kulturnega in čebelarškega, da bi se ga smel dotakniti le člo-

vek, ki je v stroki res temeljito podkovan in obvlada dobro vsaj osnovne pojme nauka o podedovanju.

Ni res, da so nastale križanke naravnim potom, marveč je res, da so nekateri kratkovidni čebelarji uvozili laško čebelo, ki je omadeževala našo sivko. Resnica je, da so bastardi v prvem kolenu zelo dobri in prekašajo celo starše, toda že v drugem kolenu se začenja njih propadanje, ki se stopnjuje od kolena do kolena.

Po vsem čebelarškem svetu se z vedno večjo silo oglašajo klic po čistokrvnih čebelah. Ne samo vzreja matic, marveč plemenska vzreja matic je vodilno geslo mnogih tisočev vzrejevalcev v Švici, Nemčiji, Italiji, Ameriki in po drugih državah, kjer je čebelarstvo na visoki stopnji. Za rejo čistokrvnih čebel (matic) delajo veliko propagando, pa ne zaradi »kšefta«, marveč, ker je povsod prodrlo načelo, da je brez čistokrvnih plemen, vzreja kvalitetnih matic nemogoča.

Čisto naravno je, da so sadovi gospodarske kulture, umstvenega dela, umstvenega ustvarjanja, tehničnih izumov več ali manj tudi predmet, ki se ga polasti trgovina. Od sape nihče ne more živeti, niti pesnik, niti slikar, vrtinar, živinorejec. Če se komu posreči, da po dolgotravnem trudu in denarnih žrtvah vzgoji novo rožo, fino jabolko, lepo plemenito živino, je samo po sebi umevno, da bo za svoj trud skušal doseči primerno plačilo. Isto velja glede čebel. Če pa vzrejevalec nima trgovske žilice, se polaste sadu njegovega dela drugi, recimo neidealni ljudje. Kako že pravimo tistim, ki sejejo, žetev pa prepuščajo drugim?

Še nekaj! Narava ne pozna bastardov. Ohranitev plemen čuvajo železni zakoni narave. Mali kalin se bo vedno paril z malim, veliki z velikim, mali lišček nikdar z velikim, dasi se prav v ničemer ne razlikujeta, razen v velikosti. Absurdno je govoriti o naravnem nastanku križancev, ker teh dejansko ni.

Mislimo, da bi Pčela bolje storila, če bi naziranj po vzorcu g. P. ne objavljala. Siva čebela je posebnost naše zemlje. Prilagodena je našemu podnebjju in rastlinskim razmeram ter ima tako odlična svojstva, da zasluži, da se zanjo zavzemamo z vsem srcem. Gojimo z ljubeznijo tisto čebelo, ki je skupna last vseh jugoslovanskih narodov: našo čistokrvno sivko.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljati na »Slovensko Čebelarско društvo« v Ljubljani. Ček, račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarške potrebščine je pošiljati na »Društveno Čebelarno« v Ljubljani, Tyrseva c. 21. Telefon 35-45. Ček, račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/I. Telefon 38-38

Knjige, ki jih ima Čebelarstvo društvo v zalogi:

Napredno, umno in dobičkanosno čebelarstvo zahteva od vsakega čebelarja ogromno strokovnega znanja, ki si ga pa more čebelar pridobiti le z dobrimi knjigami. Zato priporočamo, da si čebelarji nabavijo sledeče knjige, ki jih ima društvo na zalogi:

Donat Jug: Praktični čebelar, obsega 300 strani in 140 slik ter opisuje vso snov, ki jo o čebelarstvu mora vedeti napreden čebelar. Velja v platno vezana Din 50.—, mehko vezana Din 40.—. Za poštnino je poslati še Din 5.— za vsako posamič poslano knjigo.

Prof. Josip Verbič: Čebelne bolezni, ki obsega 48 strani in opisuje, kaj povzroča, kako spoznavamo in zatiramo čebelne bolezni. Jako poučna knjižica bo rešila življenje marsikateri čebelni družini, če se bo čebelar ravnal po njej. Velja Din 2.—, za poštnino Din 1.—.

Stane Mihelič: Anton Janša, slovenski čebelar, obsega 164 strani in opisuje zgodovino našega čebelarstva in življenje ter delo Janše — očeta slovenskega čebelarstva. Iz spoštovanja, ki smo ga dolžni Janševemu spominu, ne bi smela ta knjiga manjkati v nobeni čebelarski hiši. Velja za člane Din 20.—, za nečlane po Din 25.—.

Prof. Josip Verbič: Vrednost in poraba medu, priročna knjižica obsega 24 strani in opisuje vse, kar je treba vedeti o vrednosti in porabi medu. Velja le po Din 1.50 in je zelo pripravna za reklamo.

Razne slike Janše iz njega rojstnega kraja in hiše. Slike naj bi bile, prilepljene na lepenko, okras vsake čebelarske hiše. Cena Din 2.—.

Društvo ima na zalogi tudi nekaj nemških knjig, ki jih oddaja po zelo nizkih cenah. To so:

Bienenzuchtsbetrieb, I. del, spisal Br. Rothschild, posestnik nekdanjega čebelarskega podjetja Podsmreka pri Višnji gori. Cena Din 5.—. Obsega 443 strani z jako važnimi sestavki. Je sicer nemška knjiga, a opisuje našo kranjsko čebelo in naše razmere.

Die Volks- und Mobilzucht der Krainer Biene, spisal Br. Rothschild. Cena Din 2.—. Obsega 68 strani in je neobhodno potrebna za vse, ki se bavijo s kranjci.

Die erprobte Honig-Köchin, razprodano.

Čebelarji!

Kdo Vam najboljše
postreže s čebelarskimi
potrebščinami?

Društvena Čebelarna
v Ljubljani, Tyrševa c. 21

ki je domače podjetje in last
Slov. Čebelarskega društva

Ček, račun 15.645 - Telefon 35-45

Največja zaloga čebelarskih potrebščin v dravski banovini

Kupuje

vosek in med po najvišjih dnevnih cenah

Prodaja

vse čebelarske potrebščine, najboljše kakovosti, po nizkih in solidnih cenah

Svojim članom in podružnicam daje primerne popuste. Zahtevajte cenik

Čebelarji, podpirajte z naročili lastno podjetje